

Programa școlară
pentru disciplina

Economie circulară și consum responsabil

Opțional integrat din oferta națională

Clasa a VII-a
învățământ gimnazial

2026

NOTĂ DE PREZENTARE

În contextul tranziției globale către modele durabile de dezvoltare economică și al multiplelor crize asociate degradării mediului, disciplina *Economie circulară și consum responsabil*, de tip opțional integrat, oferă elevilor de clasa a VII-a, învățământ gimnazial, oportunitatea de a dezvolta o gândire critică și responsabilă, atât față de utilizarea resurselor naturale, cât și față de modelele de producție și consum actuale. Prin conținuturi tematice relevante și activități de învățare aplicate, această disciplină răspunde nevoii de a forma o generație de cetățeni capabili să ia decizii informate și să acționeze în favoarea dezvoltării durabile (sustenabilității), printr-o cunoaștere aplicată asupra domeniului economiei circulare. Disciplina are un buget de 1 oră/săptămână.

Caracterul integrat al disciplinei este conferit de abordarea transdisciplinară a temelor, care valorifică concepte și metode din geografie, chimie, biologie, fizică, educația tehnologică, educația artistică și cele specifice științelor socio-umane. Elevii sunt puși în situații de investigare, analiză, reflecție și argumentare de soluții, ceea ce contribuie la consolidarea învățării autentice și la formarea competențelor cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, conform Recomandării Consiliului Uniunii Europene (2018):

- competența de a învăța să înveți (prin aplicarea metodelor exploratorii și reflexive);
- competența socială și civică (prin promovarea implicării active și a responsabilității comunitare);
- competența de sensibilizare și expresie culturală (prin refolosirea creativă și valorizarea resurselor);
- competențele de bază în științe și tehnologii (prin înțelegerea ciclurilor de viață ale produselor și a impactului activităților umane asupra mediului).

De asemenea, programa propusă contribuie la formarea atributelor prioritare ale profilului de formare a absolventului, în principal:

- **etic și responsabil** (prin asumarea unor comportamente sustenabile în contexte reale);
- **reflexiv** (prin analiza critică a propriilor obiceiuri de consum și ale comunității);
- **colaborativ** (prin activități de cooperare și prin proiecte la nivelul comunității);
- **creativ** (prin generarea de soluții alternative, idei de reutilizare și proiecte de transformare a deșeurilor în resurse).

Programa școlară este aliniată cu direcțiile internaționale și cu documentele strategice în domeniul educației pentru dezvoltare durabilă și economiei circulare. Documente-cheie precum:

- „**Learning for the green transition and sustainable development**” (OECD, 2023),
- „**GreenComp – European sustainability competence framework**” (JRC/Comisia Europeană, 2022),
- „**Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives**” (UNESCO, 2017),
- „**Circular Economy Action Plan**” (European Commission, 2020)
- **Planul de acțiune pentru Strategia națională privind economia circulară**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 927/2023, cap. VII „Detalii privind acțiunile”, 7.1. Acțiuni transversale, „*Acțiunea 1: Integrarea principiilor și competențelor economiei circulare în programele de educație și formare profesională, pe baza evaluărilor deficitului de competențe.*”.

Prin selectarea și organizarea conținuturilor, suport pentru formarea competențelor, precum și prin valorizarea practicii educaționale în contexte locale, această disciplină oferă un cadru coerent și flexibil în care elevii pot învăța nu doar despre economie circulară, ci pentru economie circulară – cu înțeles, sens, impact și responsabilitate în viața lor cotidiană.

Principiile economiei circulare

Având la bază strategia celor „10 R” (de exemplu, reducerea consumului, reutilizarea produselor, repararea bunurilor), economia circulară reprezintă **un model de consum bazat pe un ansamblu de acțiuni orientate către reducerea presiunii asupra mediului prin prelungirea duratei de viață a produselor și promovarea dezvoltării durabile**. Astfel economia circulară implică principii operaționale recunoscute în literatura de specialitate sub denumirea de „10 R”, ierarhizate după cum urmează:

- **Refuzare:** a nu consuma produse nesustenabile; evitarea produselor inutile sau poluante.
- **Regândire** (proiectare durabilă): reevaluarea produselor și a proceselor pentru a găsi soluții mai bune.
- **Reducere:** diminuarea consumului de resurse primare și a producției de deșeuri.
- **Reutilizare:** folosirea produselor de mai multe ori în forma lor originală.
- **Reparare:** întreținerea și repararea produselor pentru a le prelungi durata de viață.
- **Recondiționare:** restaurarea produselor uzate la o stare funcțională.
- **Refabricare:** realizarea de noi produse prin utilizarea de componente recuperate de la produsele uzate.
- **Revalorificare/Reorientare:** utilizarea produselor în scopuri diferite față de cele inițiale.
- **Reciclare:** transformarea deșeurilor în noi materii prime.
- **Recuperare:** extragerea energiei din deșeuri care nu mai pot fi reciclate.

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG1	Analizarea relației dintre producție, consum, mediu și calitatea vieții
CG2	Explorarea consecințelor economice și sociale ale diferitelor modele de consum
CG3	Manifestarea unui comportament responsabil în calitate de consumator și membru al comunității

COMPETENȚE SPECIFICE (CS) ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

CG.1. Analizarea relației dintre producție, consum, mediu și calitatea vieții

CS.1.1. Identificarea efectelor producției și consumului asupra mediului și calității vieții, în situații concrete din viața cotidiană
- realizarea unui „jurnal de consum responsabil”, cu estimări privind cantitatea de resurse utilizate acasă și propuneri de reducere a consumului - contorizarea resurselor utilizate timp de o săptămână acasă și la școală (apă, energie, produse ambalate), urmată de clasificarea acestora în funcție de impactul consumului neresponsabil asupra mediului - realizarea unui interviu cu un adult privind obiceiurile de consum și schimbările adoptate pentru protejarea mediului și îmbunătățirea calității vieții
CS.1.2. Explicarea relațiilor cauzale dintre utilizarea nerațională a resurselor, poluare și efectele acestora asupra mediului și comunităților umane
- realizarea unei scheme simple cauză–efect care să arate legătura dintre consumul excesiv de resurse, apariția deșeurilor și poluarea mediului - completarea unui tabel comparativ între utilizarea responsabilă a resurselor și risipa acestora, evidențiind efectele asupra mediului și calității vieții - discuție dirijată pe baza unor exemple din viața cotidiană (școală, familie, comunitate): „Ce se întâmplă când folosim resurse în mod iresponsabil?”
CS.1.3. Analizarea critică a impactului diferitelor modele de producție și consum asupra calității vieții
- analizarea unui studiu de caz adaptat vârstei privind ambalajele de unică folosință și efectele acestora asupra mediului local - compararea, pe baza unui material suport, a două produse asemănătoare (unul reutilizabil și unul de unică folosință), din perspectiva impactului asupra mediului - identificarea, pe baza unor imagini sau materiale video, a diferențelor dintre un model de consum liniar și unul circular, discutând efectele asupra mediului și vieții cotidiene

CG.2. Explorarea consecințelor economice și sociale ale diferitelor modele de consum

CS.2.1. Descrierea ciclului de viață al produselor și a modului în care acestea generează costuri economice, sociale și de mediu.
- descrierea etapelor ciclului de viață al unui produs obișnuit (de exemplu: tricou, caiet, sticlă de apă), de la obținerea materiilor prime până la eliminare, cu identificarea tipurilor de costuri generate în fiecare etapă - realizarea unui traseu ilustrat al unui produs, care să evidențieze consumul de resurse, energia utilizată și apariția deșeurilor - crearea în echipe a unui afiș de sensibilizare cu titlul „3 decizii prin care pot salva resurse”, folosind situații concrete din viața de zi cu zi
CS.2.2. Compararea consecințelor economiei liniare și ale economiei circulare din perspectiva costurilor și beneficiilor pentru indivizi și comunități

- realizarea unui exercițiu de asociere între practici de consum zilnic și efectele acestora asupra mediului și comunității (deșeuri, costuri, reutilizare) - identificarea, în spațiul școlii, a unor situații de risipă și formularea unor soluții simple de reducere a acesteia - brainstorming pentru identificarea unor soluții de economie circulară aplicabile în școală (reutilizarea hârtiei, colectarea separată, refolosirea materialelor)
CS.2.3. Argumentarea necesității adoptării unor modele alternative de producție și consum, prin raportare la efectele asupra comunității și mediului
- simularea unei situații de consum responsabil („O săptămână cu mai puțin plastic”), urmată de discutarea schimbărilor observate în viața cotidiană - realizarea în perechi a unei liste de cumpărături pentru o familie sau pentru școală, care să reflecte criterii de reducere a impactului asupra mediului - formularea unor argumente simple, în scris sau oral, privind importanța alegerilor responsabile pentru bunăstarea comunității și protejarea mediului

CG.3. Manifestarea unui comportament responsabil în calitate de consumator și membru al comunității

CS.3.1. Recunoașterea rolului deciziilor individuale de consum în generarea efectelor economice și de mediu
- analiza unor exemple de decizii de consum din viața zilnică a elevilor și a efectelor acestora asupra mediului - completarea unei fișe de reflecție: „Ce obicei de consum pot schimba și de ce?” - realizarea în echipe a unor afișe sau mesaje scurte cu tema „Fără risipă!”, pentru spațiul clasei
CS.3.2. Selectarea unor alternative de consum responsabil, adaptate situațiilor concrete din viața de elev
- analiza unor situații concrete de consum specifice vieții de elev (pauză, excursie școlară, cumpărături pentru școală) și identificarea unor alternative cu impact redus asupra mediului - dezbateri în clasă pe tema: „Cum putem reduce risipa în viața de zi cu zi?”, pornind de la exemple legate de ambalaje și alimente - documentarea asupra unor inițiative din România sau din Uniunea Europeană care vizează reducerea risipei alimentare (de exemplu, în magazine sau restaurante) și prezentarea unor idei-cheie
CS.3.3. Formularea unor soluții simple de economie circulară sau consum responsabil, pentru contexte familiare
- formularea, în echipe, a unor soluții simple de consum responsabil pentru clasă sau școală, cu scopul reducerii risipei de resurse - realizarea, în mod colaborativ, a unei prezentări scurte (afiș, poster sau slide) cu mesajul „Consumul contează!”, destinată informării colegilor - discutarea, în grup, a modului în care soluțiile propuse pot fi aplicate în viața de zi cu zi și a posibilelor efecte asupra comunității școlare

CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
D.1. Explorarea relațiilor dintre consum și dezvoltare durabilă	D.1.1. Explorarea relațiilor dintre consum, mediu și viață D.1.2. Poluarea generată de activități economice și efectele asupra comunităților D.1.3. Poluarea și consumul excesiv. Criza climatică D.1.4. Soluții de ameliorare a crizei climatice
D.2. Consumul și producția în economia liniară	D.2.1. Economia liniară: etapele de producție și poluarea mediului D.2.2. Risipa și supraconsumul de resurse D.2.3. <i>Studiu de caz</i> : risipă alimentară D.2.4. Consecințe asupra mediului, comunității și generațiilor viitoare
D.3. Economia circulară și gestionarea resurselor	D.3.1. Ciclul de viață al produselor: de la extracție la eliminare D.3.2. Cei „10 R” ai responsabilității și respectului față de mediu D.3.3. Colectarea separată: tipuri de deșeuri, coduri de reciclare și destinații D.3.4. <i>Studiu de caz</i> : Inițiative locale și naționale de economie circulară și implicare comunitară
D.4. Decizii și acțiuni de consum responsabil	D.4.1. Decizii responsabile: diferența între nevoi și dorințe D.4.2. Amprenta ecologică și consumul individual D.4.3. Alegeri alimentare și materiale durabile D.4.4. Afacerea mea sustenabilă

SUGESTII METODOLOGICE

1. Caracter aplicat și integrat

Disciplina „Economie circulară și consum responsabil” are caracter aplicat și integrat. Se recomandă să ținem cont în predarea acestei discipline de faptul că elevii trebuie nu doar să acumuleze informații, ci și să testeze soluții în contexte reale, pentru a înțelege impactul deciziilor de consum asupra mediului, comunității și calității vieții.

Principalele direcții aplicative ale acestei discipline sunt:

- cunoașterea conceptului de economie circulară și strategia celor „10 R”;
- compararea modelelor de consum liniar și circular pentru înțelegerea avantajelor și dezavantajelor generate de acestea;
- observarea efectelor consumului și risipei resurselor de către societate asupra mediului;
- analiza consecințelor comportamentului de consum personal.

Fiind un demers integrat (transdisciplinar), noua disciplină se poate conecta cu:

- geografia (cunoașterea răspândirii resurselor naturale/materii prime și efectele exploatarei iraționale a acestora asupra mediului);
- biologia (efectele poluării mediului asupra sănătății oamenilor și stării ecosistemelor terestre);
- chimia (materiale plastice, metale, sticlă – sursa, proprietăți și reciclare, impactul substanțelor asupra mediului);
- educația socială (responsabilitatea individuală și comunitară față de resurse și bunuri);
- TIC (realizarea de materiale digitale, prezentări interactive);
- educația tehnologică și arte (proiecte de reutilizare, reparare și design sustenabil al materialelor).

Din perspectiva rezultatelor învățării, elevii vor fi capabili:

- să analizeze relația dintre mediu (resurse), consum și viața cotidiană, explicând modul în care activitățile economice și consumul excesiv contribuie la epuizarea resurselor, poluare, afectarea sănătății și criza climatică, prin exemple din comunitatea proprie;

*Programa școlară pentru disciplina **Economie circulară și consum responsabil**, opțional integrat din oferta națională, clasa a VII-a, învățământ gimnazial*

- să descrie funcționarea economiei liniare (extracție – producție – consum – deșeu) și identifice consecințele risipei și supraconsumului de resurse asupra mediului, comunității și generațiilor viitoare, utilizând situații concrete precum *fast fashion*, risipă alimentară sau produse de unică folosință;
- să explice principiile de bază ale economiei circulare, recunoscând etapele ciclului de viață al produselor și aplicând conceptele „10 R” (cu accent pe reducere, reutilizare, reparare) în contexte simple din viața de zi cu zi;
- să adopte comportamente de consum responsabil, diferențiind între nevoi și dorințe, luând în considerare impactul (amprenta ecologică) propriilor alegeri și propunând soluții sustenabile pentru reducerea risipei și valorificarea produselor reutilizabile și prietenoase cu mediul;
- să aplice reguli de gestionare responsabilă a deșeurilor, identificând tipurile de deșuri, codurile de reciclare și importanța colectării separate, precum și rolul inițiativelor locale/naționale de economie circulară.

2. Strategii didactice recomandate

Predarea disciplinei poate fi orientată de principiile filosofiei de predare „learning by doing” și se recomandă utilizarea următoarelor strategii:

Strategii euristice:

- brainstorming pe teme precum reducerea risipei de resurse sau alternative sustenabile de consum
- studii de caz: analiza unui produs din perspectiva ciclului său de viață (ex.: tricou, sticlă de apă, ambalaj)
- simulări și jocuri de rol pentru gestionarea resurselor sau luarea de decizii responsabile

Strategii algoritmice:

- elaborarea de scheme cauză–efect pentru consum excesiv și poluare
- tabele comparative între consum responsabil și risipă de resurse
- trasee vizuale ale ciclului de viață al produselor, evidențiind resursele utilizate și impactul asupra mediului

Strategii integrate:

- proiecte de grup pentru reducerea consumului în școală sau acasă
- activități de tip „provocare”: o săptămână fără plastic, reducerea consumului de energie electrică, monitorizarea consumului de apă potabilă
- crearea de materiale informative (afișe, postere, prezentări multimedia) pentru informarea comunității

3. Metode didactice de predare

Se vor folosi metode interactive de predare învățate cum sunt:

- *Metoda proiectului* – elevii realizează un mini-proiect privind reducerea risipei și consumul responsabil (de exemplu: „O săptămână cu mai puțin plastic”). Activitățile includ: identificarea situațiilor de consum, propunerea de soluții, realizarea unui produs comunicativ (poster, prezentare digitală) și prezentarea acestuia colegilor.
- *Studiul de caz* – analiza impactului ambalajelor de unică folosință asupra mediului local, cu identificarea alternativelor derivate din cei „10 R”.
- Simulări și jocuri de rol – elevii preiau roluri diferite (consumator, producător, autoritate locală) pentru a evalua deciziile responsabile și consecințele acestora.
- *Exerciții practice* precum completarea unui „jurnal de consum responsabil”, contorizarea resurselor utilizate și identificarea soluțiilor de reducere a consumului.

4. Metode de evaluare

În cadrul acestei discipline evaluarea trebuie să fie centrată pe competențe, rezultate ale învățării și progres. Se recomandă utilizarea unor metode moderne de evaluare cum sunt:

- *Evaluarea prin proiect/portofoliu*: se evaluează activitatea elevului în cadrul unui proiect (documentare, identificarea problemelor, propunerea de soluții, prezentarea rezultatului). Exemple de teme pentru proiecte:
 - o *Atelier de **reparare*** – activitate practică prin care elevii au posibilitatea de a analiza obiecte/produse uzuale defecte (de exemplu: rechizite, obiecte textile, mici elemente de mobilier, jucării simple) și de a propune soluții de remediere utilizând materiale și/sau unelte simple disponibile – „**Repar înainte să arunci!**”. Activitatea contribuie la dezvoltarea gândirii critice prin: evaluarea problemei identificate, elaborarea unui plan de reparare, aplicarea soluției în condiții de siguranță și argumentarea beneficiilor (de exemplu: prelungirea duratei de viață a produsului, prevenirea și reducerea generării de deșeuri, economisirea resurselor), în raport cu alternativa înlocuirii produsului (de exemplu: generarea unor deșeuri suplimentare; creșterea consumului de resurse).
 - o *Stația de **reutilizare*** - un punct/atelier de economie circulară în școală unde elevii, pornind de la întrebarea „*Ce ai arunca și ce ai refolosi?*”, pot să transforme diverse materiale considerate deșeuri (de exemplu, cutii Tetra Pack/pet-uri spălate și uscate) în noi bunuri (de exemplu: *portofele funcționale/huse și ghivece atractive*); stația tematică va funcționa ca un atelier deschis pe durata anului școlar, cu sesiuni periodice, în care elevii vor învăța/dobândi abilitați orientate către responsabilitate și creativitate; întărirea comportamentului responsabil se poate face printr-un panou cu titlul „*Poveștile 10 R*”: fotografii și scurtă descriere a etapelor/materialelor folosite, iar la sfârșit de an cel mai util/inovativ produs se premiază și intră în „Galeria de Onoare” a școlii;
 - o *Colectarea separată a deșeurilor* (PET, sticlă, hârtie și carton) *în cadrul școlii*, cu implicarea directă a elevilor: deșeurile sunt sortate și, cele care nu pot face obiectul altor „R” sunt predate unui operator de deșeuri municipale autorizat, ca exemplu practic de economie circulară; activitatea contribuie la formarea unui comportament responsabil față de mediu și la educația pentru dezvoltare durabilă; cele care pot fi reutilizate cu același scop sau în mod creativ vor fi valorificate în acest sens, stimulând elevii pentru astfel de comportamente.
- *Autoevaluarea*: elevii completează fișe de reflecție privind progresul personal, dificultățile întâlnite și lecțiile învățate.
- *Evaluarea în perechi*: feedback între colegi privind ideile și soluțiile propuse pentru reducerea consumului și protecția mediului.
- *Observarea sistematică*: profesorul monitorizează implicarea elevilor în activitățile practice și discuțiile de grup.

5. Resurse didactice deschise:

- Eco-Schools Global pe site-ul <https://www.ecoschools.global/> unde se găsesc proiecte educaționale și bune practici de economie circulară.
- WWF Schools pe site-ul <https://www.wwf.org/schools> cu materiale interactive despre consum responsabil și protecția mediului.
- pagina UNESCO Education for Sustainable Development, accesibilă la adresa <https://www.unesco.org/en/education> pentru resurse de dezvoltare durabilă și educație ecologică.
- site-ul pentru European Environment Agency – Youth, accesibil la adresa <https://www.eea.europa.eu/themes/sustainability> unde se găsesc informații și studii de caz despre impactul consumului asupra mediului.
- Materiale digitale pentru elevi: aplicații și platforme pentru crearea de postere și prezentări multimedia (Canva, Genially, Padlet etc.).

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ

RESPONSABILI/COORDONATORI ȘTIINȚIFICI

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență	Calitate
Vrînceanu Gabriel-Narcis	Șef Serviciu Dezvoltare Curriculum	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare	Coordonator Grup de lucru
Minea Gabriel	Consilier superior	Guvernul României - Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă	Coordonator științific